

УДК 75.021:75.041.7

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-28>**Михайло СИДОР**

кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська обл., Україна, 82100

ORCID: 0000-0003-1616-6075

Бібліографічний опис статті: Сидор, М. (2025). Сюжетно-тематична картина: актуальні питання дієвості та алгоритму творення. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 201–208, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-28>

СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНА КАРТИНА: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЄВОСТІ ТА АЛГОРИТМУ ТВОРЕННЯ

Висвітлено авторське бачення суті «сюжетно-тематичної картини» в контексті розгляду її природних засад, становлення і розвитку в українському мистецькому середовищі, окреслено провідні функції та задачі таких творів, головним чином сфери живопису, у теперішні часи. У визначенні специфіки створення сюжетно-тематичної картини проведено аналіз дієвого алгоритму такого процесу, описано доцільні його дії від самого моменту появи творчого задуму, постановки його автором на опрацювання до останніх операцій упорядкування виконаного, надання йому охайного естетичного вигляду.

Мета статті – визначити актуальні аспекти дієвості сюжетно-тематичної картини у теперішній час, окреслити і проаналізувати чинники, які впливають на процес виконання такого твору живопису від початку до завершення, забезпечують умови для якісної реалізації авторського задуму.

Методологія. Механізм розгляду піднятих питань побудований на основі комплексного аналізу суті сюжетно-тематичної картини, чинників її дієвості та аспектів функціонування. Основні методи провадження дослідження – пошуково-бібліографічний, історичний, мистецтвознавчий, спостереження, художнього аналізу, синтезу і узагальнення, абстрагування, диференціювання, систематизації, компаративний, інтеграційний.

Наукова новизна. Зроблено спробу комплексно охарактеризувати суть, засади творення та функції сюжетно-тематичної картини як виду і жанру образотворчого мистецтва, визначено її актуальність у сьогоденні. Показано, що в розкрії жанровості образотворчого мистецтва сюжетно-тематична картина постає як особливий комплексний жанр, в рамках якого інтегруються наративи тих класичних усталених жанрів, котрі уможливають відтворення людських взаємин, подій, дій і явищ за участі людей. Окреслено ключові позиції в рамках вибудови алгоритму роботи художника над сюжетно-тематичною картиною, її реального виконання від початку до завершення.

Висновки. Підкреслено, що відтворення дійств і сцен людського життя, подій і явищ за участі людей є властивим для творів різних жанрів. Показано, що високим ступенем представлення таких наративів характеризується саме сюжетно-тематична картина. Констатовано, що сьогодні вона повністю позбулася свого «первинного духу», леліяного у стилі соцреалізму, наповнилася демократичними настроями, об'єктивною передачею реалій життя, людських стосунків, поступків тощо. Стверджено, що своєю комплексною природою, і як різновид реалізації мистецької творчості, і як інтегрований жанр образотворчості, такі твори виконують сьогодні важливі задачі – піднімають актуальні життєві питання, консолідують народ, націю, пропагують істинні наративи побудови суверенної миролюбної держави.

Ключові слова: мистецтво, живопис, сюжетно-тематична картина, сутність, дієвість, алгоритм творення.

Mykhailo SYDOR

PhD of Art Criticism, Associate Professor, Associate Professor at the Vocal and Choral, Choreographic and Visual Arts Department, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Lviv region, Ukraine, 82100

ORCID: 0000-0003-1616-6075

To cite this article: Sydor, M. (2025). Siuzhetno-tematychna kartyna: aktualni pyttannia diievosti ta alhorytmu tvorennia [Plot-thematic picture: current issues of the effectiveness and creation algorithm]. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 201–208, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-28>

PLOT-THEMATIC PICTURE: CURRENT ISSUES OF THE EFFECTIVENESS AND CREATION ALGORITHM

The author's vision of the essence of the «subject-thematic painting» is highlighted in the context of considering its natural foundations, formation and development in the Ukrainian artistic environment, the leading functions and tasks of such works, mainly in the field of painting, in modern times are outlined. In determining the specifics of creating a subject-thematic painting, an analysis of the effective algorithm of such a process is carried out, its appropriate actions are described from the very moment of the emergence of a creative idea, its presentation by the author for processing to the last operations of arranging the work, giving it a neat aesthetic appearance.

The purpose of the article – is to determine the current aspects of the effectiveness of a plot-thematic painting in the present time, to outline and analyse the factors that influence the process of performing such a work of painting from beginning to end, and to provide conditions for the high-quality implementation of the author's idea.

Methodology. The mechanism for considering the issues raised is built on the basis of a comprehensive analysis of the essence of the plot-thematic picture, the factors of its effectiveness and aspects of functioning. The main methods of conducting research are search-bibliographic, historical, art history, observation, artistic analysis, synthesis and generalization, abstraction, differentiation, systematization, comparative, and integration.

Scientific novelty. An attempt has been made to comprehensively characterize the essence, principles of creation and functions of a subject-thematic painting as a type and genre of fine art, and its relevance in the present day has been determined. It has been shown that in the genre structure of fine art, a subject-thematic painting appears as a special complex genre, within which the narratives of those classical established genres are integrated, which make it possible to reproduce human relationships, events, actions and phenomena with the participation of people. The key positions within the framework of building an algorithm for the artist's work on a subject-thematic painting, its real execution from beginning to end, are outlined.

Conclusions. It is emphasized that the reproduction of actions and scenes of human life, events and phenomena with the participation of people is characteristic of works of various genres. It is shown that the high degree of presentation of such narratives is characterized by the plot-thematic picture. It is stated that today it has completely lost its «primary spirit», cherished in the style of socialist realism, has become filled with democratic sentiments, an objective transfer of the realities of life, human relationships, actions, etc. It is argued that due to their complex nature, both as a type of implementation of artistic creativity and as an integrated genre of fine art, such works today perform important tasks – they raise urgent life issues, consolidate the people, the nation, and promote true narratives of building a sovereign peace-loving state.

Key words: art, painting, plot-thematic picture, essence, effectiveness, creation algorithm.

Актуальність проблеми. Якщо подивитися на образотворче мистецтво сьогодення під кутом його суспільної затребуваності, пропагування в ньому значимих для нинішнього дня людських поступків, то в центрі усіх можливих видових і жанрових форматів унаочнення змістів і смислів нашого життя стоятиме «сюжетно-тематична картина».

Наш науковий інтерес до цього мистецько-виражального явища, цього виду та жанру художнього представлення (відображення) дійств і процесів людського життя можна потрактувати як прагнення визначити ступінь його сучасної дієвості, встановити його реальну здатність комплексно впливати на сприйняття світу, об'єктивне усвідомлення його життєвих наративів, прямо і опосередковано декламувати істинні цінності людського буття. Відправною точкою у цьому дослідженні ми обрали царину творення сюжетно-тематичних картин, зокрема як живописних робіт, встановлення тут ключових висхідних позицій щодо фахового, безумовно ефективного опрацювання автором своєї

творчої ідеї та подальшого її втілення у певному обраному художньому матеріалі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Отож, розглядаючи сюжетно-тематичну картину як низку взаємопов'язаних аспектів, чинників і виразників, які в своїй основі векторовані на художнє розкриття сутності життя людини, зайнятості людини в різних життєвих сферах, взаємозв'язків та взаємодії людини із соціумом, зі світом предметів і речей, демонстрування краси людської праці тощо, ми проаналізували чимало наукових праць та різної довідкової літератури. Результати цієї роботи дають підстави ствердити, що інтерес науковців до досліджуваного явища переважно диференційований за тими чи іншими визначальними для нього питаннями. Так, зокрема, серед таких доробків останніх років актуальними бачимо праці: про український арт-ринок живопису передвоєнних часів, його особливості, тематичне наповнення (Кривушенко, 2018); з розбором тенденцій вітчизняного живопису воєнного сьогодення (Карпенко, 2022); про

місце і роль батального жанру у відображенні соціокультурних процесів на українських теренах у ХХІ ст. (Гулевич, 2023); з дослідженням основних напрямів, чинників, засобів вираження українського мистецтва 1990–2020 років (Міронова, 2021); з аналізом розвитку тематичної картини в історико-батальному малярстві України другої половини ХХ ст. (Монсевич, 2022); про особливості написання тематичних картин в радянську епоху та умовах свободи творчості митців (Проців, 2010). Заслужують уваги і роботи, в яких обговорюються основи фахового аналізування творів живопису (Яковлев, 2020; Бренюк, 2023), окреслюються художні та відповідні методичні базиси побудови живописцями сюжетно-тематичних композицій (Кудрявцева, 2012; Сухоребрий, 2018; Урсу, Гуцул, 2018; Пічкур, 2021), визначаються ключові аспекти методології дослідження таких композицій, розбору і структурування їх власне як типових, з певними усталеними концепціями, та неординарних авторських форматів образотворчого представлення тих чи тих сцен, дійств і явищ людського життя, людських взаємин тощо (Бушан, 2018).

Мета дослідження – визначити та охарактеризувати актуальні для сьогодення аспекти дієвості сюжетно-тематичної картини, окреслити і проаналізувати чинники, які безпосередньо впливають на процес виконання такого твору живопису від «а» до «я», забезпечують умови для якісної фахової реалізації митцем свого авторського задуму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Класифікація видів і жанрів образотворчого мистецтва, якою ми сьогодні повсюдно послуговуємося, дає нам чітке та повне уявлення про всі чинники і виразники, якими лише може характеризуватися той чи той продукт образотворчої діяльності. Тут вповні зрозумілими й доступними, навіть для пересічного загалу, постають доводи і твердження про природу всякого образотворчого явища, про його сутнісний зміст, контент художнього вираження, приналежність до певного мистецького напрямку, течії, стилю. Тут також докладно окреслено типові функціональні (прикладні) формати образотворчих робіт, їх місця і значення у загальній канві мистецтвотворення, а відтак і культуротворення того чи іншого етносу, народу, загалом суспільства. Однак, для представлення у цій статті

наших міркувань, розвідок і висновків згідно піднятої проблеми спочатку хочемо актуалізувати декілька моментів, пов'язаних з «усталеними описами» сутності сюжетно-тематичної картини, поданням характеристик сюжетно-тематичній картині власне як явищу і поняттю, яке утвердилося в загальній системі жанровості продуктів образотворчого мистецтва.

У мистецькій царині, у різних її галузях часто чуємо вислів – «сюжетно-тематична картина». Він входить до понятійних апаратів таких сфер діяльності, як література, театр, кіно. Під цим висловом тут зазвичай розуміється візуальне (візуалізоване, уяочнюване) або письмове відображення певних ключових подій, сцен, тем, які у своєму спорідненому зіставленні складають смисловий стержень відповідних творів, моделюють їх провідну лінію. Серед таких творів – романи, повісті, фільми, п'єси тощо. Безпосередньо у світі образотворчого мистецтва, в живописі, графіці, скульптурі (головним чином рельєфній), термін «сюжетно-тематична картина» найчастіше розшифровується як «поєднання», «змішування» певних традиційних жанрів, відповідно, у тому чи тому різновиді образотворчого мистецтва. Переважно тут маються на увазі історичний, побутовий, батальний жанри. Крайній із щойно зазначених у багатьох сучасних творах виступає провідним (Карпенко, 2022, с. 128) і активно трансформується під впливом теперішніх бачень «батальності» (Гулевич, 2023, с. 224). У низці довідникових джерел образотворчого мистецтва і навіть наукових працях констатується, що у сюжетно-тематичній картині можуть поєднуватися ще й такі жанри, як пейзаж, портрет і навіть натюрморт.

«Сюжетно-тематична картина», власне як мистецьке поняття, як термін мистецтвознавчої науки (*заувага* (!) – не слід плутати з поняттям «сюжетно-тематична композиція», яке своїм корінням сягає глибоких доісторичних часів (Урсу, Гуцул, 2021, с. 194)), зародилася у колишньому радянському мистецтві, котре відображало ідеологію правлячої тоді політичної системи. Досліджуючи суть і функції «тематичної картини» в українському мистецтві другої половини ХХ ст., І. Проців зробив влучне зауваження, що до розпаду «союзу» це був виключно «продукт мистецтва соцреалізму», з віддзеркаленням власне тих принципів і нара-

тивів, які сповідувалися радянською владою (Проців, 2010, с. 146). Відтак, аналіз проведених наукових вислідів щодо витоків сюжетно-тематичної картини та її розвитку в радянському українському мистецтві дає чітке свідчення, що насаджувана цьому напряду творів «совєтська ідеологія» безапеляційно заперечувала будь-яку свободу творчості, вираження в них хоч чого-небудь, що мало зв'язок із модерновим, з вільним художньо-творчим баченням образного і стилістичного представлення навколишнього світу, подій, процесів і явищ, що відбувалися в ньому (Монсевич, 2022, с. 40).

Зі здобуттям нашою країною незалежності світ вітчизняного мистецтва почав змінюватися. Місцями, в окремих видах і сферах мистецтва, у тому числі й образотворчого, курс таких змін став доволі радикальним щодо усталених радянських принципів бачення «мистецького», «художнього», «творчого» (Міронова, 2021, с. 176). Вихід за межі згаданого вище табу відкрив для митців нові поля для вільної реалізації їхніх бажань і бачень. У результаті на арені презентаторів незалежного українського мистецтва почали з'являтися роботи з відображенням справжніх, істинних життєвих наративів, з представленням їх через незаангажовані сюжети (Проців, 2010, с. 150), відмінні від тих, де яро «оспілювалися» влада, тиранія, абсурдність їх поступків і рішень, хвалебно славилася людиноущемлюючі «чесноти» і т. ін.).

Усе це відкрито зумовило уже тоді, з настанням 1990-х, і продовжує вимагати у теперішній час об'єктивного перегляду самої концепції сюжетно-тематичної картини. На наше особисте переконання, а також згідно реальних запитів сьогодення у цьому різновиді художньої творчості поступи митців мають здійснюватися в унісон не просто із засадами свободи творчості, з індивідуальним авторським баченням суті висвітлюваного явища, проблеми тощо. Вирішення тут усяких задач має пронизуватися ключовими принципами демократичного вираження у мистецтві, неупередженим, чітким, безумовно правильним розумінням соціалізації мистецтва (Кривушенко, 2018, с. 324), його пізнавальної, розвивальної та виховної функцій. У такому розкріі сюжетно-тематичний твір неодмінно відкидатиме всяке суб'єктивне нав'язування будь-якої ідеології, будь-яких «нормативів» і «декларацій», які ідуть всупереч

реальних інтересів і потреб суспільства. Своїм змістовим контентом, образним наповненням, художнім вираженням така картина працюватиме виключно чи передусім на консолідацію народу, на єдність нації, на відстоювання і пропагування істинних державотвірних та культуротвірних пріоритетів.

На завершення представленої аналітики щодо суті сюжетно-тематичної картини хочемо конкретизувати власне її можливі жанрові формати. Висхідною позицією у цьому плані звернемося до розбору поняття «сюжет», оскільки воно є одним із ключових у модеруванні концепції «сюжетно-тематична картина». У словниково-довідкових дописах цим терміном, який, зокрема, має французьке походження («*sujet*»), буквально – «предмет», синонімічне від нього «тема»), означається сукупність певних подій чи дій, пов'язаних між собою певними причинно-наслідковими зв'язками. Іншими словами, сюжет є презентатором теми твору (Сухоребрий, 2018, с. 102). У нашому випадку мовиться про те чи інше дійство за участю людей, як дієвих осіб, учасників, «виконавців» його безпосереднього звершення. Звідси логічно випливає, що говорячи про «сюжетно-тематичну картину», «сюжетну картину», так званий «сюжетний живопис», ми так чи інакше неодмінно акцентуємо на відтворенні тут певних людських зв'язків, вчинків, поступків, здійсненні зображуваними персонажами якихось активів, операцій тощо. Сукупно усе це формує конкретний мотив твору, виступає його головною ідеєю (Кудрявцева, 2012, с. 98). Зважаючи на сказане, у розкріі жанровості сюжетно-тематичної картини, визначенні тут певних конкретних жанрів, їх злиття, поєднання, співвираження можемо говорити фактично лиш про ті жанри, якими розкриваються людські взаємини, події і явища за участі людини, групи людей (від двох і більше персоналій). А такими, безпосередньо, маємо побутовий, історичний, батальний, релігійний, також, за певних умов, портретний жанри. До цього «списку» можемо додати ще й пейзаж, міфологічний і алегоричний жанри, фантастику, однак за умови наявності у відтворюваних сюжетах постатей людей (можливо людиноподібних істот), дійств за їх участі (Бренюк, 2023, с. 194). Відтак, можемо підсумувати, що сюжетно-тематична картина, як особливий вид образотворчого вираження

мистецької думки, з позиції жанровості постає як інтегрований (комплексний) жанр образотворчого мистецтва, у якому об'єднуються й спільно позиціонують наративи тих чи тих щойно перелічених жанрів. І саме у їх гармонійному злитті, в довершеному синтезі цих концепційно-виражальних подавачів творчої ідеї бачимо оригінальність та дієвість сюжетно-тематичного твору як такого.

Зосереджуючись тепер на специфіці роботи над сюжетно-тематичною картиною, на її суттєвих складових, вдамося до розкриття алгоритму виконання такого твору, який уможливає не лише правильно послідовно втілювати задумане, а й забезпечує повноцінний якісний підхід до роботи на кожному технологічному етапі такого дійства.

Якщо намічену задачу розглядати масштабно, в узагальненому контексті, то матимемо «формулу», де весь процес роботи над сюжетно-тематичною картиною логічно ділитиметься на дві характерні ділянки: 1) від появи творчого задуму (авторської ідеї) до його остаточної довершеної проробки у вигляді композиції майбутнього твору; 2) робота у матеріалі, яка розпочинається виконанням картону і завершується монтуванням написаного в раму. Однак, такий підхід до «огляду» процесу виконання сюжетно-тематичної картини не розкриває усього того, що є важливим і ключовим для нього. Заявлена тут послідовність дій презентує лиш початкові і прикінцеві позиції кожної із цих двох узагальнених ділянок роботи.

Коли весь процес виконання такого твору диференціювати буквально покроково, то у детальному розкрії матимемо наступне.

З позиції фахового методичного обґрунтування доцільного тут алгоритму дій весь процес обговорюваної роботи розподіляємо на 10 технологічних етапів. Таке структурування дає можливість чітко зосередитися на всіх, або ж, щонайменше, основних (базових) моментах роботи, предметно визначити їх специфіку та розібратися у відповідних для них операціях.

Отож, пропонуємо таку послідовність роботи:

– *перший етап* – виникнення ідеї, задуму картини (на основі: авторських творчих пошуків, роздумів, концепцій провадження індивідуальної мистецької діяльності тощо; пропозицій

замовника; завдань навчального чи виробничого процесів і т. ін.);

– *другий етап* – пошук та збір (розвідки) базового матеріалу: а) аналіз подій, фактів, явищ, персоналій, об'єктів тощо, які можуть бути компонентами композиції створюваної картини; б) перегляд ілюстративного матеріалу, спорідненого з тематикою майбутньої роботи; в) виконання з натури етюдів і замальовок об'єктів, предметів довкілля, фігур людей у тих чи тих поставах, рухах як потенційних «компонентів» майбутнього твору, переведення, трансформація (за потреби) природних аналогів у стилізований формат їх унаочнення. Діяльність на такій стадії роботи уже вимагає від митця чіткого усвідомлення того, що саме він прагне зображувати (Туманов, 2008, с. 41);

– *третій етап* – робота над пошуком та моделюванням композиційної зав'язки майбутнього твору згідно опрацьованого сюжету. Здійснюване тут має базуватися на чіткому усвідомленні того, що композиція має бути вкрай досконалою, ідеальною (Кудрявцева, 2012, с. 99), вона не терпить жодних огріхів і упущень. Актуальним на цьому етапі є: виконання ескізів, пошук загальної композиційної схеми представлення задуманого сюжету (методами геометрично-контурної та площинної (аплікаційної) розбивки тла картини, фігуративного, предметно-речового наповнення його (Яковлев, 2020, с. 17)), моделювання структури композиції, визначення формату, його параметрів, просторових планів, робота над образами і стилістикою персонажів, колоритом, тоном і фактурним укладами майбутнього твору (Бушан, 2018, с. 128));

– *четвертий етап* – остаточне визначення образно-змістової структури майбутнього твору (виношування задуму (інкубаційний період), «генеральна» проробка змісту твору, робота над удосконаленням обраного варіанту твору, «фінішне» продумування основних і другорядних деталей композиції задля досягнення її цілісного звучання (Бренюк, 2023, с. 195));

– *п'ятий етап* – початкова стадія безпосереднього виконання картини – підготовка основи картини (добір підрамника за розмірами, натягування полотна на підрамник, ґрунтування полотна);

– *шостий етап* – виконання картону – намічання на підготовленій основі картини меж

просторових планів, нанесення загальних контурів компонентів композиції (Сухоребрий, 2018, с. 103) (виконується фарбою темного тону або вуглиною, олівцем тощо);

– *сьомий етап* – виконання підмальовка (прокладання на підготовленій основі помірно насичених кольорових плям для початкового відтворення колориту роботи);

– *восьмий етап* – робота над відтворенням загальних тонових і колірних відношень (узагальнене моделювання зображуваних форм з урахуванням композиційних акцентів, сюжетних домінант, повітряної перспективи тощо (Пічкур, 2021, с. 180); робота ведеться від великого – до дрібного). На цьому етапі пишемо від темного до світлого. Спочатку прокладаються темні зони, тіні, які дають звучання усій картині. Далекі просторові плани промальовуємо більш м'якими тонами, ближні плани, основні об'єкти композиції – більш пастозно;

– *дев'ятий етап* – деталізація зображуваного («виявлення» головного і другорядного у відповідних колірних станах, детальна колірна прописка форм і об'ємів зображуваних об'єктів згідно з просторовими планами);

– *десятий етап* – узагальнення усього зображеного. Завершення роботи (посилення або послаблення деталей за світлотою, колірними відтінками, насиченістю, контрастними відношеннями; робота виконується за принципом «від дрібного, часткового, малого – до цілісного, узагальненого»). Усе написане приводимо до цілісного сприйняття, коректуємо, підправляємо усі зображені фігури, інші композиційні компоненти так, щоб вони сприймалися як єдине нероздільне ціле (Сухоребрий, 2018, с. 103).

Завершується робота оформленням виконаного твору: покриття лаком написаного (за потреби), монтування картини у раму (за потреби спочатку у паспарту), доведення роботи до охайного естетичного вигляду.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Змальовування сцен людського життя, дійств, подій і явищ за участі людей є властивим для творів різних жанрів. Однак, і художньо-виконавська практика, і відгуки реципієнтів мистецтва переконливо показують, що високим ступенем представлення таких наративів характеризується саме сюжетно-тематична картина. Сьогодні вона повністю позбулася свого «первинного духу», леліяного виключно ідейними концепціями соцреалізму, наповнилася демократичними настроями, здатністю висвітлювати істинні запити життя, об'єктивно розкривати людські поступки, та взаємини. Постаючи своєю комплексною природою, як різновид реалізації мистецької творчості живописців, графіків, творців рельєфної пластики, і як інтегрований жанр образотворчості, такі творіння виконують сьогодні важливі задачі – піднімають актуальні питання сучасного життя, консолідують народ, націю, надихають патріотизмом, відданістю своїй батьківщині, пропагують істинні наративи побудови суверенної миролюбної держави.

Далі у рамках провадженого дослідження плануємо провести аналіз тематик сюжетно-тематичних робіт, створених українськими живописцями упродовж крайнього десятиліття, структурувати їх, окреслити особливості розкриття підніманих тут питань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бренюк А. Г. Основи аналізу творів живопису для студентів художніх спеціальностей. *Педагогічна освіта : теорія і практика*. 2023. Вип. 34. С. 188–200.
2. Бушан О. О. Методологія дослідження сюжетно-тематичної композиції в образотворчому мистецтві. Київ : Вид-во НАОМА, 2018. 208 с.
3. Гулевич С. О. Батальний жанр в контексті соціокультурних процесів України ХХІ століття. *Культурологічний альманах*. 2023. Вип. 4. С. 219–225.
4. Карпенко О. В. Аналіз основних тенденцій сучасного українського живопису воєнного часу та мистецькі паралелі. *Вісник НАКККиМ*. 2022. № 2. С. 127–134.
5. Кривушенко Б. О. Сучасний український арт-ринок живопису : специфіка, структура тематичного наповнення. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2018. Вип. XXXX. С. 319–326.
6. Кудрявцева К. П. До питань теорії композиції : проблема визначення поняття композиції у станковому живопису. *Вісник ХДАДМ*. 2012. № 9. С. 97–99.
7. Міронова Т. Основні напрями українського мистецтва 1990–2020 років : художня мова, форми та виражальні засоби – стан дослідженості проблеми. *Сучасне мистецтво*. 2021. Вип. 17. С. 175–182.

8. Монсевич В. Розвиток тематичної картини в історико-батьовому живописі України другої половини ХХ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 49. Т. 1. С. 39–44.
9. Пічкур М. О. Теорія і практика композиції. Навчальний посібник. Харків : ПромАрт, 2021. 248 с.
10. Проців І. «Тематична картина» у радянській системі та умовах свободи творчості. *Вісник ЛНАМ*. 2010. Вип. 21. С. 146–154.
11. Сухоребрий А. В. Методика виконання сюжетної композиції майбутніми вчителями образотворчого мистецтва. *Формальна і неформальна освіта у вимірах педагогіки добра Івана Зязюна* : Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 5–6 березня 2018 р.). Полтава : АСМІ, 2018. С. 101–104.
12. Туманов І. Складові художньої творчості та їхнє значення для розвитку творчих здібностей у процесі навчання мистецтву. *Вісник Львівського університету. Серія : Педагогічна*. 2008. Вип. 23. С. 38–45.
13. Урсу Н. О., Гуцул І. А. Теоретичні основи композиції : Навчально-методичний посібник. Вид. 2. Кам'янець-Подільський : Аксиома, 2018. 166 с.
14. Яковлев М. Графо-геометричний метод аналізу побудови творів живопису. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : Збірник матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23 квітня 2020 р.). Київ : КНУТД, 2020. У 2 т. Т. 1. С. 16–19.

REFERENCES:

1. Breniuk, A. H. (2023). Osnovy analizu tvoriv zhyvopysu dlia studentiv khudozhnikh spetsialnostei [Basics of analyzing works of painting for students of artistic specialties]. *Pedagogical Education : Theory and Practice*. Issue 34. Pp. 13–22. [in Ukrainian].
2. Bushan, O. O. (2018). Metodolohiia doslidzhennia siuzhetno-tematychnoi kompozytsii v obrazotvorchomu mystetstvi [Methodology for researching plot-thematic composition in fine arts]. Kyiv : Vyd-vo NAOMA. 208 p. [in Ukrainian].
3. Hulievych, S. O. (2023). Batalnyi zhanr v konteksti sotsiokulturnykh protsesiv Ukrainy KhKhI stolittia [Battle genre the context of socio-cultural processes in Ukraine in the 21th century]. *Cultural Almanac*. Issue 4. Pp. 219–225. [in Ukrainian].
4. Karpenko, O. V. (2022). Analiz osnovnykh tendentsii suchasnoho ukrainskoho zhyvopysu voiennoho chasu ta mystetski paraleli [Analysis of the main trends of modern Ukrainian wartime painting and artistic parallels]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*. No. 2. Pp. 127–134. [in Ukrainian].
5. Kryvushenko, B. O. (2018). Suchasnyi ukrainskyi art-rynok zhyvopysu : spetsyfika, struktura tematychnoho napovnennia [Contemporary Ukrainian art market of painting: specificity, structure of thematic content]. *Current problems of history, theory and practice of artistic culture*. Issue 40. Pp. 319–326. [in Ukrainian].
6. Kudriavtseva, K. P. (2012). Do pytan teorii kompozytsii : problema vyznachennia poniattia kompozytsii u stankovomu zhyvopysu [Concerning with the theory of composition : the problem of the definition of easel painting composition's concept]. *Bulletin of Kharkiv state academy of design and arts*. No. 9. Pp. 97–99. [in Ukrainian].
7. Mironova, T. (2021). Osnovni napriamy ukrainskoho mystetstva 1990–2020 rokiv : khudozhnia mova, formy ta vyrazhalni zasoby – stan doslidzhenosti problemy [The main directions of Ukrainian art 1990–2020 : artistic language, forms and means of expression – the state of research of the problem]. *Modern Art*. Issue 17. Pp. 175–182. [in Ukrainian].
8. Monsevych, V. (2022). Rozvytok tematychnoi kartyny v istoryko-batalnomu zhyvopysi Ukrainy druhoi polovyny KhKhI stolittia [The development of thematic painting in historical and battle painting in Ukraine in the second half of the 20th century]. *Current Issues in the Humanities*. Issue 49. Vol. 1. Pp. 39–44. [in Ukrainian].
9. Pichkur, M. O. (2021). Teoriia i praktyka kompozytsii. Navchalnyi posibnyk [Theory and practice of composition. A study guide]. Kharkiv : PromArt. 248 p. [in Ukrainian].
10. Protsiv, I. (2010). «Tematychna kartyna» u radianskii systemi ta umovakh svobody tvorchosti [«Genre picture» in soviet system and conditions of free creativity]. *Bulletin of the Lviv National Academy of Arts*. Issue 21. Pp. 146–154. [in Ukrainian].
11. Sukhorebryi, A. V. (2018). Metodyka vykonannia siuzhetnoi kompozytsii maibutnimy vchyteliamy obrazotvorchoho mystetstva [Methodology for performing a story composition by future teachers of fine arts]. *Formal and informal education in the dimensions of the pedagogy of goodness by Ivan Zyazyun* : Materials of the International Scientific-Practical Conference (Poltava, March 5–6, 2018). Poltava : ASMI. Pp. 101–104. [in Ukrainian].
12. Tumanov, I. (2008). Skladovi khudozhnoi tvorchosti ta yikhnie znachennia dlia rozvytku tvorchykh zdibnostei u protsesi navchannia mystetstvu [The constituents of artistic creativity and their value for developing creative abilities in learning arts]. *Bulletin of Lviv University. Series: Pedagogical*. Issue 23. Pp. 38–45. [in Ukrainian].

13. Ursu, N. O., & Hutsul, I. A. (2018). *Teoretychni osnovy kompozytsii : Navchalno-metodychnyi posibnyk*. Vyd. 2 [Theoretical foundations of composition: Teaching and methodical manual. Edition 2]. Kamianets-Podilskyi : Aksioma. 166 p. [in Ukrainian].
14. Yakovliev, M. (2020). Hrafo-heometrychnyi metod analizu pobudovy tvoriv zhyvopysu [Graphic-geometric method of analyzing the construction of paintings]. *Current issues of modern design* : Collection of materials of the International Scientific-Practical Conference (Kyiv, April 23, 2020). Kyiv : KNUTD. In 2 volumes. Vol. 1. Pp. 16–19. [in Ukrainian].